

RELEVANȚA CALITĂȚII POLITICILOR CONTABILE ÎN MISIUNEA DE AUDIT ȘI IMPACTUL ACESTORA ASUPRA COMPETITIVITĂȚII ENTITĂȚILOR

RELEVANCE OF ACCOUNTING POLICIES QUALITY FOR AUDIT MISSION AND THEIR IMPACT ON THE COMPETITIVENESS OF ENTITIES

Sergiu ȘOIMU, drd.,

e-mail: sergiu.soimu@gmail.com

Galina BĂDICU, dr., conf. univ.,

e-mail: badicu.galina@ase.md

Academia de Studii Economice a Moldovei

Mihaela Ionela SOCOLIUC,

e-mail: stanciuc_mihaela@yahoo.com

Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, România

Abstract: *In a highly competitive environment, which requires continuous transformation, the maintenance and development of the entities' activities is possible only by achieving a certain degree of competitiveness. In order to be competitive, entities must adapt to the new conditions imposed by the global market by making the necessary decisions based on financial accounting information. The usefulness of decisions to increase competitiveness depends on the quality of financial accounting information. If this information does not comply with the economic transactions that generated, it or are incorrectly processed, then the results obtained are not as expected.*

According to the latest changes in national accounting legislation, the responsibility attributed to professional judgment, fairness and experimentation in accounting, in order to develop accounting policies is eloquent, because it provides security to reflect, in financial statements, economic truth. This activity becomes a prerequisite for ensuring qualitative, transparent and, above all, comparable financial and accounting information, on the basis of which the most advantageous possible economic decisions can be taken, which are required to eliminate deficiencies and consolidate good results.

In this context, the study aims at an extensive theoretical and pragmatic research of current issues regarding the relevance of accounting policies in the audit mission, the purpose of which is to obtain a reasonable level of assurance, which gives the auditor the opportunity to express himself. a positive opinion according to which the financial statements are prepared, in all material respects, in accordance with the accounting and tax provisions, as well as their impact on the competitiveness of the entities.

The motivation that led the authors to address this issue is the importance and permanence of selected, appropriate and consistent accounting policies. The research methodology is documentary in order to present the impact of accounting policies, under the influence of new regulations on the quality criteria of financial information.

Key words: accounting policies, relevance of accounting policies quality for audit mission.

JEL classification: M41, M42

Introducere.

Actualmente, politicile contabile sunt un instrument relevant în gestionarea entității, astfel încât se acordă tot mai multă atenție elaborării și implementării acestora, deoarece este o exigență dictată de legislația contabilă. Acestea joacă un rol primordial în contabilizarea faptelor economice și ar trebui să vizeze implementarea strategiei entității.

Literatura de specialitate cuprinde diverse abordări ale conceptului de politici contabile legate în special de definirea, elaborarea și modul de folosire ale acestora. Majoritatea acestor abordări examinează politicile contabile din viziunea realizării unei contabilități capabile să ofere o imagine fidelă a poziției și performanței financiare [1]. În acest context, ne referim la metodele legale adecvate de evaluare, recunoaștere, calculare etc., prin aplicarea cărora vor fi prezentate corect rezultatele puse la dispoziția utilizatorilor interni, asigurând coerența și stabilitatea necesare bunei funcționări a entităților și, nu în ultimul rând, integritatea patrimoniului.

Deci, obligația legală ce revine managementului fiecărei entități, privind elaborarea și aplicarea politicilor contabile proprii cât mai eficiente, presupune utilizarea aportului personalului contabil-financiar profesionist, întrucât eficiența constituie, nu în ultimul rând, o condiție fundamentală a dezvoltării entității. În opinia noastră, politicile contabile adaptate specificului entității constituie un valoros instrument de lucru cu **triplă valoare de aplicare**.

În primul rând, servește contabilității în abordarea corectă, din punct de vedere legal și al interesului entității, a operațiunilor de contabilizare și de prezentare a informației contabile în cadrul situațiilor financiare individuale.

În aldoilea rând, politicile contabile sunt un element de control la dispoziția managementului, cu ajutorul căruia urmărește permanent, până la sfârșitul fiecărei perioade de gestiune, aspectele legate de stadiul obiectivelor stabilite, respectarea legalității în tratarea faptelor economice, identificarea de noi alternative pentru derularea acestora și, în final, luarea oportună și corectă a deciziilor ce se impun.

În al treilea rând, servește ca un instrument relevant în misiunea de audit în vederea verificării conformității actualității și exhaustivității politicilor contabile, concordanței cu principiile, metodele și tehnicile contabile aplicate, precum și evaluării gradului de influență a politicilor contabile aplicate a entității auditate asupra fiabilității situațiilor financiare ale acesteia.

Din această triplă viziune, politicile contabile pot fi un mecanism al acțiunii de atenuare menită să orienteze comunicarea diferitelor persoane spre o soluționare în comun a problemelor sau o îndeplinire a obiectivelor. Or, politicile contabile netemeinic fundamentate și neconsecvent aplicate pot conduce la o proastă integrare a entității în mediul extern și crearea unui mediu intern nefavorabil îndeplinirii obiectivelor privind performanța entității.

Modul de elaborare și aplicare a politicilor contabile în practica internațională este reglementat de prevederile IAS 8 „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori” [2]. În RM, aceste aspecte sunt prevăzute de reglementările SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare” [9], [10].

În cercetarea de față ne propunem ca **obiectiv general** evaluarea calității politicilor contabile în misiunea de audit. În vederea obținerii unor informații financiar-contabile care să răspundă cerințelor utilizatorilor externi-auditori, am stabilit ca *obiective esențiale* identificarea conformității actualității și exhaustivității politicilor contabile, concordanței cu principiile, metodele și tehnicile contabile aplicate de entitatea audiată. Cercetarea științifică este motivată de importanța calității informațiilor financiar-contabile generate pentru utilizatorii interesați, în vederea maximizării profitului, implicit creșterea competitivității.

În acest context, pentru atingerea obiectivului cercetării deja stabilit, am formulat următoarea *ipoteză generală*: există modalități de evaluare a calității politicilor contabile în misiunea de audit, și respectiv, *ipoteze secundare*: actualitatea și exhaustivitatea politicilor contabile reprezintă o necesitate semnificativă; situațiile financiare anuale pot fi instrumente de evaluare a calității informațiilor pentru entități în vederea creșterea competitivității.

Metodele de cercetare utilizate.

Cercetarea noastră este de tip calitativ și intenționează să demonstreze și să accentueze importanța politicilor contabile ca un instrument relevant în misiunea de audit. Astfel, investigarea implică observarea obiectivă, raționamentul profesional și verificarea, cu scopul de a reprezenta faptele economice într-o perioadă de gestiune prin selectarea, adecvarea și consecvența politicilor contabile. Ca tehnică indirectă de cercetare am utilizat analiza prevederilor legislație în domeniul contabilității și auditului fără să apelăm la cifre, în vederea realizării unei recenzii calitative cu privire

la politicile contabile. Cercetarea științifică are drept scop obținerea informațiilor necesare pentru validarea sau invalidarea ipotezelor.

Conținutul de bază.

Întrucât politicile contabile ale entităților constituie baza metodologică a activităților fiecăreia dintre ele, apare necesitatea cercetării acestui fenomen, dezvăluind esența și rolul său în contabilitate, și implicit, în misiunea de audit. Astfel, relevanța politicilor contabile în misiunea de audit se datorează mai multor motive:

1. Legea contabilității și raportării financiare prevede ca atribuție ce revine persoanele indicate la art. 18 alin. (2) „să asigure elaborarea, aprobarea și aplicarea politicilor contabile în conformitate cu standardele de contabilitate și alte acte normative elaborate în conformitate cu art. 8 alin. (1) lit. b)” aplicabile entității [5]. Din aceste prevederi rezultă faptul că toate entitățile care întocmesc, potrivit Legii nr. 287, situații financiare individuale și situații financiare consolidate au obligația să elaboreze, să aprobe și să aplice politici contabile adecvate.

Experiența practică în audit arată că, în anumite entități, politicile contabile nu sunt aprobate de persoanele cu atribuție. Acest lucru încalcă prevederea conform căreia elaborarea politicilor contabile este obligatorie pentru toate entitățile, iar dezvăluirea politicilor contabile este obligatorie în Nota explicativă la situațiile financiare individuale [5, art. 22 (3), a].

Orice audit începe cu examinarea politicilor contabile, care de fapt este considerat cel mai important element al sistemului de contabilitate în cadrul entității, în vederea verificării conformității politicilor contabile [11], concordanței cu practicile contabile aplicate, precum și evaluării impactului politicilor contabile asupra fiabilității situațiilor financiare. Pe lângă politicile contabile, auditorul trebuie să verifice disponibilitatea altor documente interne care reglementează contabilitatea, de asemenea fiind componente ale politicilor contabile.

Lipsa politicilor contabile aprobate oferă auditorului, în faza inițială a misiunii de audit, motiv pentru a concluziona că conducerea entității auditate nu acordă suficientă atenție organizării contabilității și auditului intern. Acest lucru, în opinia noastră, oferă motive pentru a vorbi despre limitarea sferei de audit și imposibilitatea exercitării acestuia [6, art.31].

Suscitând de la faptul că, politicile contabile aplicate de o entitate influențează esențial indicatorii raportați prin situațiile financiare individuale și orice modificare a unei politici contabile, de la o perioadă de gestiune la alta, afectează comparabilitatea în timp a informațiilor raportate, o analiză obiectivă și o interpretare corectă a trendului evoluției situației financiare a unei entități trebuie să aibă în vedere ansamblul politicilor contabile aplicate de aceasta.

În prezent, Standardele Internaționale de Audit conțin referințe la politici contabile ca unul dintre documentele fundamentale care reglementează activitățile entității auditate. În special, ISA 315 „Identificarea și evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă prin înțelegerea entității și a mediului său”, (în continuare ISA 315) stabilește că auditorul trebuie să înțeleagă aspectul privind „selectarea și aplicarea politicilor contabile de către entitate, inclusiv motivele modificării acestora. Auditorul trebuie să evalueze dacă politicile contabile ale entității sunt adecvate activității sale și consecvențe cadrului de raportare financiară aplicabil și politicilor contabile utilizate în sectorul de activitate relevant” [7, ISA 315, pct. 11 (c), p. 301].

În acest context, consemnăm că „o înțelegere a selectării și aplicării politicilor contabile de către entitate poate include aspecte precum:

- ✓ metodele pe care entitatea le utilizează pentru a contabiliza tranzacțiile semnificative și neobișnuite.
- ✓ efectul politicilor contabile semnificative în domenii controversate sau în curs de dezvoltare pentru care există o lipsă de îndrumări cu valoare de normă sau un consens.

- ✓ modificări în politicile contabile ale entității.
- ✓ standardele de raportare financiară, legile și reglementările care sunt noi pentru entitate și momentul și modul în care entitatea va adopta aceste cerințe” [7, ISA 315, A35, p. 301].

Politicile contabile se selectează de către fiecare entitate de sine stătător și se aprobă pentru fiecare perioadă de gestiune de către persoana responsabilă pentru ținerea contabilității și raportarea financiară [8, pct. 5]. La elaborarea politicilor contabile de către specialiști în domeniul economic și tehnic, cunoscători ai activității entității și ai strategiei acesteia, trebuie avut în vedere specificul activității entității respective, contextul economic în care aceasta își desfășoară activitatea și cerințele cuprinse în reglementările contabile aplicabile. Concomitent, trebuie avute în vedere și prevederile fiecărui standard de contabilitate care cuprind reguli explicite cu privire la aplica/rea politicilor contabile pentru faptele economice reglementate de acestea.

În esența lor, politicile contabile ale unei entități reprezintă o totalitate de acte normative interne, în conformitate cu care se măsoară activele, pasivele, veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare. Determinarea rezultatelor financiare este importantă, deoarece ne permite să apreciem performanța financiară a entității, precum și luarea deciziilor manageriale adecvate [12].

În acest sens, unele entități încearcă să elaboreze un document cât mai detaliat posibil, altele manifestă o atitudine formală, față de soluționarea problemei date, menționând în politicile contabile doar informații generale. Din aceste considerente, este destul de dificilă verificarea respectării regulilor de bază, principiilor și criteriilor, conform cărora se formează rezultatul financiar. De asemenea, acest fapt diminuează substanțial gestionarea eficientă a rezultatelor financiare și a întregii activități și conduce la reducerea funcției de analiză a informațiilor privind elementele patrimoniale. Totuși, în ultimul timp, rolul politicilor contabile a crescut considerabil, acesta devenind un real instrument de gestionare eficientă a entității [3, p. 80].

Este cunoscut faptul că politicile contabile, adoptate în cadrul entității, pot influența mărimea rezultatului, a elementelor situațiilor financiare și, în consecință, mărimea indicatorilor economico-financiar. Aceasta derivă din metodele de evaluare și calculare variate, precum și din procedeele de evidență a costurilor, cheltuielilor și veniturilor prevăzute în SNC-uri. Opțiunea unei entități pentru o metodă oarecare, diferită de ale celorlalte entități, conduce la rezultate financiare variate.

Autorii au studiat prevederile SNC-ului „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare” și au constatat că fiecare principiu, regulă și cerință adoptate de entitate din alternativele prevăzute, au implicații asupra relevanței informației privind elementele contabile. Astfel, analiza definiției politicilor contabile și a fiecărui component al acesteia, au condus la formularea următoarelor reflecții prezentate în figura 1.

Necesitatea elaborării politicilor contabile rezidă în analiza și consultarea situațiilor financiare de către utilizatorii informațiilor contabile, precum și din cerințele prevederilor SNC de a prezenta, în nota explicativă a entităților care întocmesc situații financiare complete, informații privind elementele contabile suplimentar celor prevăzute în Legea contabilității și raportării financiare.

Actualmente, anumite categorii de entități din sfera celor de interes public [5, art. 3] au trecut și continuă să treacă [5, art. 5 (4)], treptat, la aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) ca bază a contabilității [5, art. 5 (11)]. Aceste entități contabilizează operațiunile economico-financiare potrivit reglementărilor conforme cu IFRS și publică situații financiare cu respectarea acestor standarde, având, totodată, obligația să respecte întreaga legislație aplicabilă. În cazul entității care se află în perspectiva de aplicare a IFRS, politicile contabile adoptate trebuie să fie armonizate cu prevederile acestor standarde. În acest scop, sunt importante prevederile IAS 8 „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori”, care prescriu criteriile de selecție și

de modificare a politicilor contabile, împreună cu abordarea contabilă și cerințele de prezentare a informațiilor privind modificările politicilor contabile [2].

POLITICI CONTABILE	PRINCIPII	La selectarea și aplicarea politicilor contabile, trebuie respectate <i>principiile generale și caracteristicile calitative ale informațiilor</i> din situațiile financiare prevăzute de Legea contabilității și raportării financiare [10, pct. 10].
	BAZE	Politicile contabile se selectează de către entitate în baza sistemului de reglementare normativă a contabilității care prevede diferite variante de recunoaștere, evaluare și contabilizare a elementelor (obiectelor) contabile (de exemplu, metode de amortizare a activelor imobilizate, metoda de evaluare curentă a stocurilor, metoda de recunoaștere a veniturilor din prestarea
	CONVENȚII	Chiar dacă sunt nominalizate în definiția politicilor contabile, acestea lipsesc din SNC, deoarece ele sunt acceptate ca fiind norme, care nu sunt înregistrate sau scrise în mod oficial.
	REGULI ȘI PRACTICI SPECIFICE	Dacă sistemul de reglementare normativă a contabilității nu stabilește metodele de ținere a contabilității referitor la un aspect (problemă) concret (ă), entitatea este în drept să elaboreze metoda respectivă în baza Legii contabilității și raportării financiare, SNC-urilor și altor acte normative în care sunt reglementate aspecte similare [10, pct. 8].

Figura 1. Semnificația politicilor contabile în baza prevederilor SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare” [9], [10]

Sursa: elaborat de autori

În vederea elaborării și aprobării politicilor contabile adecvate trebuie să se pornească de la cunoașterea strategiei entității respective. Așadar, dacă entitatea în cauză are ca obiectiv major al strategiei asigurarea competitivității în vederea pătrunderii pe o anumită piață, este de înțeles că aceasta trebuie să se axeze pe investiții noi și dezvoltări ale tehnologiilor de fabricație acceptabile piețelor respective. În aceste situații, pentru stabilirea duratelor de utilizare a imobilizărilor ar trebui estimate cât mai corect duratele la care se apreciază că intervin schimbări tehnologice majore, care impun de cele mai multe ori tehnologii noi, precum și utilaje, instalații, echipamente, care să răspundă cerințelor de competitivitate. În aceeași măsură, metoda de amortizare pentru imobilizări, trebuie să fie adecvată scopului urmărit [8, p. 70].

În acest context, trebuie să menționăm că analiza dinamicii elementelor patrimoniale poate oferi informații mult mai reale și complete cu privire la poziția și performanța unei entități, fapt ce poate fi demonstrat de către auditori în cadrul misiunilor privind auditul situațiilor financiare, depistând frecvent elemente care pot influența major nivelul indicatorilor raportați [13].

Așadar, reieșind din prevederile ISA 315, auditorul examinează selecția și aplicarea de către entitate a politicilor contabile și dacă acestea sunt corespunzătoare pentru activitatea sa și consecvențe față de cadrul aplicabil de raportare financiară și politicile contabile utilizate în sectorul relevant. Sesizarea acestora presupune înțelegerea metodelor pe care entitatea le folosește pentru înregistrarea faptelor semnificative și neobișnuite, efectului politicilor contabile semnificative în domeniile controversate sau emergente pentru care există o lipsă de linii directoare cu autoritate sau un consens și înțelegerea modificărilor în cadrul politicilor contabile ale entității. De asemenea, auditorul identifică standardele și reglementările de raportare financiară care sunt noi pentru entitate și ia în considerare momentul și modul

în care entitatea va adopta astfel de cerințe. Acolo unde entitatea a schimbat triajul sau metoda de aplicare a unei politici contabile semnificative, auditorul cercetează motivele schimbării și dacă aceasta este adecvată și conformă cu cerințele cadrului aplicabil de raportare financiară.

Din cele menționate mai sus, auditorul ar trebui să evalueze un anumit set de caracteristici ale politicilor contabile, în vederea aprecierii calității acestora, fapt prezentat în figura 2.

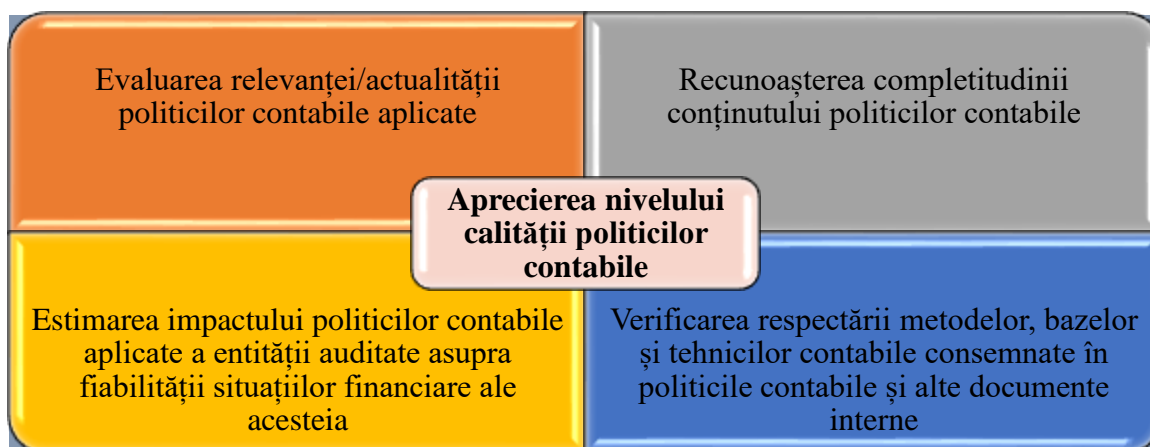

Figura 2. Aprecierea nivelului calității politicilor contabile prin prisma Standardelor Internaționale de Audit

Sursa: elaborat de autori

Pentru a evalua dacă situațiile financiare prezintă în mod corespunzător politicile contabile semnificative selectate și aplicate, auditorul trebuie să ia în considerare aspecte precum:

- ✓ măsura în care au fost realizate toate prezentările privind politicile contabile semnificative prevăzute de către cadrul de raportare financiară aplicabil;
- ✓ măsura în care informațiile prezentate cu privire la politicile contabile semnificative sunt relevante și, prin urmare, reflectă modul în care criteriile de recunoaștere, evaluare și prezentare din cadrul de raportare financiară aplicabil au fost aplicate claselor de tranzacții, soldurilor conturilor și prezentărilor din situațiile financiare, în contextul specific al operațiunilor entității și al mediului său; și
- ✓ claritatea cu care au fost prezentate politicile contabile semnificative [7, ISA 700, A4, p. 1009].

Pentru a analiza relevanța calității politicilor contabile în misiunea de audit, este necesar, în primul rând, de a ne expune asupra noțiunii de calitate. Astfel, **calitatea** reprezintă însușirea unei judecăți predicative de a fi afirmativă sau negativă, or sinteza laturilor și însușirilor esențiale ale obiectelor, fenomenelor [4, p. 128].

În acest context, asigurarea calității politicilor contabile în vederea relevanței lor în audit implică o succesiune de măsuri detaliate care trebuie luate într-un interval de timp. În realitate, acesta este un proces nesfârșit de îmbunătățire continuă. Prima cerință este de a se defini principiile calității și apoi de a se introduce procedurile/indicatorii de control al calității ce vor asigura respectarea acestor principii. Aceste proceduri nu trebuie să suprimă inițiativa și judecata corectă a auditorului atunci când acesta trebuie să se adapteze la anumite situații. Însă, dacă auditorul consideră că este necesar să se îndepărteze de tehnicile uzuale de audit, lui îi revine sarcina de a demonstra necesitatea de a face acest lucru și de a arăta că abordarea pe care a ales-o poate satisface obiectivele auditului.

De asemenea, auditorii trebuie să se asigure că informația difuzată prin intermediul politicilor contabile nu este rezultatul unor activități de fraudă sau eroare, cu scopul de a manipula deciziile și comportamentul utilizatorilor ori de a ascunde aspecte semnificative referitoare la activitatea acestora, pentru a obține obiective predeterminate.

Pentru auditori, cel mai dificil moment în misiunea de audit este justificarea rezultatelor evaluării politicilor contabile. Calitatea politicilor contabile afectează situațiile financiare, deoarece calitățile fundamentale prioritare ale informațiilor reflectate în situațiile financiare, în conformitate cu prevederile IFRS, sunt inteligibilitatea, relevanța, fiabilitatea și comparabilitatea. Or, utilitatea și valoarea informațiilor ar trebui asociate cu minimizarea termenului de luare a deciziilor în raport cu utilizarea acesteia. Iar în contextul abordărilor internaționale, principală cerință a calității informațiilor este accentuată fiabilitatea raportării financiare.

În acest context, menționăm că auditorul va evalua politicile contabile a entității comparându-le cu politicile contabile a celor mai de succes entități din sectorul de activitate, pe baza respectării standardelor etice profesionale. Această problemă poate fi rezolvată de ISA 315, paragraful 9, care afirmă că „atunci când auditorul intenționează să utilizeze informațiile obținute din experiența anterioară a auditorului referitoare la entitate și în urma procedurilor de audit efectuate în cadrul auditurilor anterioare, auditorul trebuie să determine dacă au survenit modificări de la auditul anterior care pot afecta relevanța acestora în cadrul auditului curent” [7, ISA 315, pct.9, p. 284].

În opinia noastră, evaluarea politicilor contabile poate fi realizată în mai multe etape, într-un mod intuitiv logic. Așadar, pentru aprecierea nivelului calității politicilor contabile este necesar de a stabili un sistem de exigențe/indicatori ai calității politicilor contabile. În acest context, este potrivit de formulat principiile de bază conform cărora vom determina indicatorii calității politicilor contabile.

Principiul 1. Cunoaștem faptul că informația contabilă trebuie să răspundă cerinței de a reflecta o imagine fidelă a activelor, datoriilor, capitalului propriu, astfel îndeplinind anumite criterii de calitate. Este absurd să admitem că o informație care nu corespunde criteriilor calitative este în măsură să asigure realizarea acestui obiectiv fundamental al contabilității și situațiilor financiare.

Principalele caracteristici calitative pe care trebuie să le îndeplinească informațiile, în viziunea legislației naționale, pentru a fi relevante utilizatorilor în deciziile pe care aceștia le iau, sunt **caracteristicile calitative, individualizate, în opinia noastră, de proprietățile sale obiective, manifestându-se în timpul creării și comunicării informațiilor.** Utilitatea informațiilor este amplificată dacă acestea sunt comparabile, verificabile, oportune și inteligibile. Este evident că fiecare utilizator dorește să dispună de informații corecte și reale, care să-i ofere posibilitatea de a adopta cele mai rezonabile decizii, aceste cerințe semnând, de fapt, necesitatea producerii de către contabilitate a unor informații de calitate.

În opinia noastră, proprietățile obiective ale informației în procesul de comunicare prin intermediul politicilor contabile, implicit în misiunea de audit se prezintă în figura 3.

O informație este **relevantă** dacă este furnizată la timp și are atât valoare predictivă, cât și o valoare de confirmare. O informație are valoare predictivă dacă este utilizată drept sursă de date de către utilizatori pentru a anticipa evoluții viitoare. Pentru a avea valoare predictivă, informațiile nu trebuie să reprezinte o prognoză sau o previziune. Informațiile financiar-contabile au valoare de confirmare dacă îi ajută pe utilizatori să le confirme sau modifice evaluările anterioare.

Din punct de vedere al reflectării informațiilor, este necesară **respectarea relevanței** costurilor, veniturilor, cheltuielilor și rezultatelor financiare. În unele cazuri, natura informației este suficientă, prin ea însăși, iar în alte cazuri, atât natura, cât și gradul de semnificație al informațiilor sunt importante.

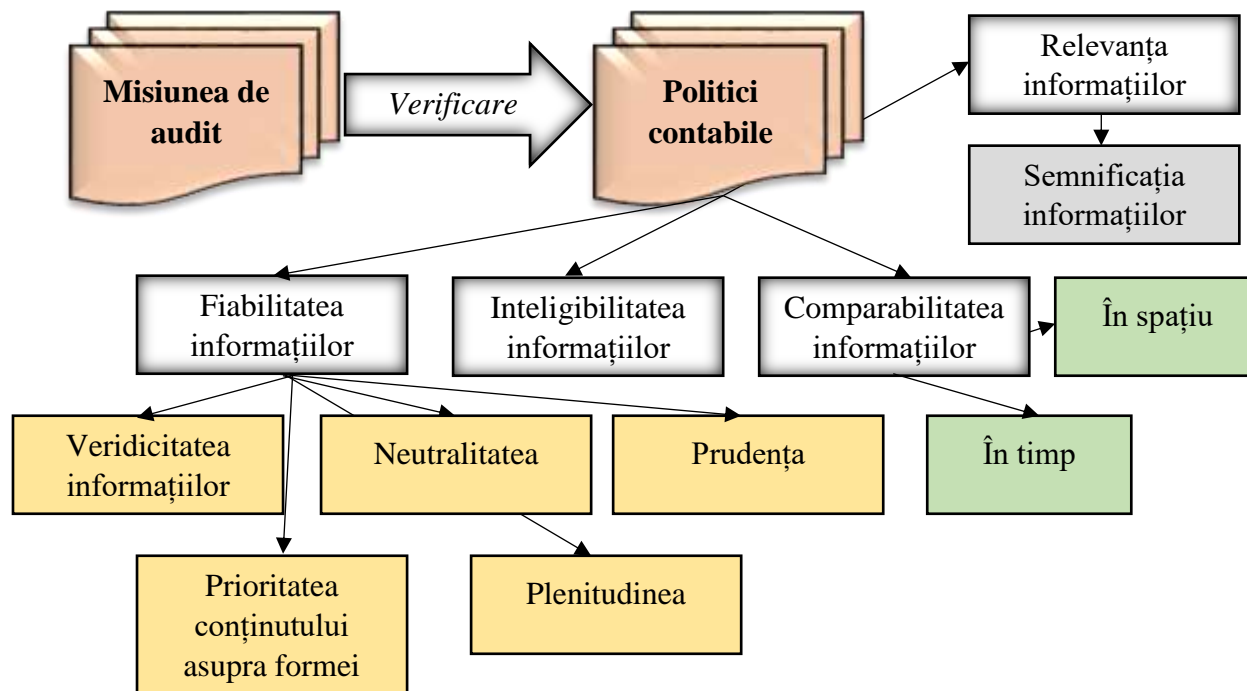

Figura 3. Proprietățile obiective de apreciere a calității politicilor contabile

Sursa: elaborat de autori

Datorită faptului că pot avea loc neînregistrări și/sau interpretări greșite ale unor operațiuni economice, reglementările naționale consideră semnificativă informația, dacă prezentarea sa eronată poate influența deciziile adoptate de utilizatori în baza situațiilor financiare [9-10, pct. 29]. În acest sens, pentru a determina caracterul semnificativ sau nesemnificativ al unei erori, entitățile stabilesc un criteriu pentru determinarea necesității prezentării sau corectării informațiilor în situațiile financiare.

Conform prevederilor SNC-urilor, pragul de semnificație se stabilește în politicile contabile ale entității ca un criteriu unic aplicabil tuturor elementelor situațiilor financiare, sau câteva criterii pentru grupe separate de elemente. La aplicarea pragului de semnificație, este necesar să se determine mărimea acestuia și să se constate în ce cazuri se va aplica, totodată, să se precizeze elementul (elementele) față de care urmează aplicarea pragului de semnificație. Determinarea mărimii, precum și a formei, rămâne la latitudinea fiecărei entități, urmând să cerceteze diverși factori, precum natura elementelor, mărimea relativă, absolută etc. [9-10, pct. 30].

În general, prin **prag de semnificație** se înțelege nivelul, mărimea unei sume peste care auditorul considera ca o eroare, o inexactitate sau o omisiune poate afecta regularitatea și sinceritatea situațiilor financiare, cât și imaginea fidelă a rezultatului, a situației financiare și a patrimoniului entității. Altfel spus, pragul de semnificație reprezintă nivelul de eroare sub care înțelegerea și interpretarea situațiilor financiare nu vor fi afectate semnificativ. Aprecierea gradului de semnificație prezintă importanță, deoarece prin intermediul acestui factor se estimează nivelul global al erorii sau inexactităților cuprinse în politicile contabile, ulterior în situațiile financiare.

Conceptul de prag de semnificație este aplicat de către auditor atât în planificarea și efectuarea auditului, cât și în evaluarea efectului denaturărilor identificate asupra auditului și a erorilor necorectate, dacă există, asupra situațiilor financiare. În general, denaturările, inclusiv omisiunile, sunt considerate a fi semnificative dacă, în mod individual sau cumulat, ele ar putea să genereze o așteptare rezonabilă cum că ar putea să influențeze deciziile economice ale utilizatorilor, luate în baza situațiilor financiare. Raționamentele cu privire la pragul de semnificație sunt afectate de percepția

auditorului cu privire la nevoile de informare ale utilizatorilor în legătură cu situațiile financiare și în legătură cu mărimea sau natura unei denaturări sau o combinație a celor două. Opinia auditorului se referă la situațiile financiare ca întreg și, prin urmare, auditorul nu este responsabil pentru detectarea denaturărilor care nu sunt semnificative la nivelul situațiilor financiare ca întreg [7, ISA 200, pct.6, p. 405].

Circumstanțele legate de anumite denaturări îl pot determina pe auditor să le evalueze ca fiind semnificative, în mod individual sau atunci când sunt luate în considerare împreună cu alte denaturări cumulate pe parcursul auditului, chiar dacă acestea sunt mai scăzute decât pragul de semnificație pentru situațiile financiare ca întreg. Circumstanțele care pot afecta evaluarea includ măsura în care denaturarea are legătură cu selectarea sau aplicarea incorectă a unei politici contabile care are un efect nesemnificativ asupra situațiilor financiare ale perioadei curente, dar poate avea un efect semnificativ asupra situațiilor financiare ale perioadelor viitoare [7, ISA 450, A16, p. 405].

În plus, fiecare denaturare individuală a unei prezentări calitative este luată în considerare la evaluarea efectului său asupra prezentării relevante, precum și a efectului general asupra situațiilor financiare în ansamblu. Determinarea dacă (o) denaturare (denaturările) dintr-o prezentare calitativă este semnificativă, în contextul cadrului de raportare financiară aplicabil și al circumstanțelor specifice entității, este o chestiune care implică exercitarea **raționamentului profesional**. Exemple în cazul în care aceste denaturări pot fi semnificative includ: descrierea incorectă a unei politici contabile referitoare la un element important în situația poziției financiare, situația rezultatului global, situația modificărilor capitalurilor proprii sau în situația fluxurilor de trezorerie [7, ISA 450, A13a, p. 1208].

Fiabilitate reprezintă capacitatea informației de a asigura o imagine reală și sigură a elementelor contabile. Pentru a fi utile, informațiile financiar-contabile nu trebuie să reprezinte numai fenomenele relevante, ci trebuie și să reprezinte exact fenomenele pe care își propune să le reprezinte. Pentru a oferi o reprezentare exactă perfectă, o descriere trebuie să îndeplinească trei condiții, și anume: să fie completă, neutră și fără erori și denaturări semnificative.

Pentru a-l ajuta pe auditor la evaluarea efectului denaturărilor cumulate pe parcursul auditului și la comunicarea denaturărilor conducerii și persoanelor responsabile cu guvernanta, poate fi util să se facă o distincție între denaturări efective, denaturări legate de raționament și denaturări proiectate. ISA 450 oferă îndrumări cu privire la modalitățile de a distinge denaturările, în scopul evaluării de către auditor a efectului denaturărilor necorectate asupra situațiilor financiare. În legătură cu estimările contabile, o denaturare, cauzată de fraudă sau eroare, poate apărea ca rezultat al diferențelor ce apar ca urmare a raționamentelor conducerii [7, ISA 450, A118, p. 528].

Denaturările legate de raționament sunt diferențe care rezultă din raționamentele conducerii, inclusiv cele cu privire la recunoașterea, evaluarea, prezentarea și descrierea în situațiile financiare, inclusiv selectarea sau aplicarea de politici contabile pe care auditorul le consideră nerezonabile sau inadecvate [7, ISA 530, A3, p. 1207].

În relație cu gradul de adecvare a politicilor contabile pe care conducerea le-a selectat, denaturările semnificative ale situațiilor financiare pot apărea atunci când: (a) politicile contabile selectate nu sunt consecvente cu cadrul de raportare financiară aplicabil; sau (b) situațiile financiare, inclusiv notele aferente, nu reprezintă tranzacțiile și evenimentele care stau la baza acestora, într-o manieră care să conducă la prezentarea fidelă. De cele mai multe ori, cadrele de raportare financiară conțin cerințe cu privire la justificarea și prezentarea modificărilor din politicile contabile. În cazul în care entitatea a modificat selecția de politici contabile semnificative, poate apărea o denaturare semnificativă a situațiilor financiare, atunci când entitatea nu s-a conformat cerințelor respective. În relație cu aplicarea politicilor contabile selectate, denaturările semnificative ale situațiilor financiare pot apărea: (a) atunci când

conducerea nu a aplicat politicile contabile selectate consecvent cu cadrul de raportare financiară, inclusiv atunci când conducerea nu a aplicat politicile contabile selectate consecvent între perioade de timp sau pentru evenimentele și tranzacțiile similare (consecvența în aplicare); sau (b) datorită metodei de aplicare a politicilor contabile selectate (cum ar fi o eroare neintenționată în aplicare) [7, ISA 705, A4-6, p. 746].

Auditorul poate, de asemenea, obține informații, sau o perspectivă diferită pentru identificarea riscurilor de denaturare semnificativă, prin interviuri ale altor categorii de personal din cadrul entității și ale altor angajați cu niveluri de autoritate diferite [13,14]. De exemplu: interviurile angajaților implicați în inițierea, procesarea sau înregistrarea tranzacțiilor complexe sau neobișnuite îl pot ajuta pe auditor să evalueze gradul de adecvare al selectării și aplicării anumitor politici contabile [7, ISA 315, A7, p. 292].

Inteligibilitatea impune ca informațiile financiar-contabile să fie prezentate în mod clar și concis, să fie clasificate și caracterizate. Situațiile financiare sunt elaborate pentru utilizatorii care dispun de suficiente cunoștințe referitoare la derularea afacerilor și activităților economice și care studiază și analizează informațiile cu atenția cuvenită. Totodată, informațiile aferente unor probleme complexe nu ar trebuie excluse din situațiile financiare. Chiar dacă sunt mai dificile de înțeles pentru o parte din utilizatori, ele trebuie incluse în situațiile financiare, deoarece influențează deciziile manageriale privind evenimentele trecute, prezente și viitoare.

Comparabilitatea reprezintă caracteristica informației financiare care permite efectuarea comparațiilor în timp și spațiu. Astfel, utilizatorii trebuie să aibă posibilitatea de a compara modificările intervenite în situațiile financiare pentru a desprinde tendințele în poziția financiară și performanțele unei entități (comparabilitate în timp). De asemenea, decidenții trebuie să fie în măsură să compare situațiile financiare ale diverselor entități, pentru a le evalua poziția financiară și performanța (comparabilitate în spațiu). În acest context, rezultă că pentru comparabilitatea în timp este necesară permanența politicilor contabile, iar comparabilitatea în spațiu obligă la uniformitatea politicilor contabile.

Principiul 2. Din informația prezentată în figura 3, rezultă că semnificația informațiilor caracterizată prin proprietățile obiective poate fi complexă, adică având părți componente simple. În acest context, proprietățile obiective de apreciere a calității politicilor contabile se pot prezenta conform gradului de complexitate, respectând principiul concordanței, aplicarea căruia prevede corelarea unei calități cu o anumită cantitate a informației, unde atât aspectul calitativ, cât și cel cantitativ trebuie să corespundă unul altuia.

Tabelul 1. Clasificarea proprietăților obiective de apreciere a calității politicilor contabile în funcție de complexitate

Proprietăți obiective de apreciere simple	Proprietăți obiective de apreciere eterogene
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inteligibilitatea informațiilor ▪ Comparabilitatea informațiilor 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fiabilitatea informațiilor ▪ Relevanța informațiilor

Sursa: elaborat de autori

Principiul 3. Evaluarea politicilor contabile va fi efectuată prin desfășurarea unor etape, precum:

- ✓ verificarea respectării prevederilor legislației în vigoare și aplicarea efectivă a normelor contabile;
- ✓ revizuirea completivității dezvoltării elementelor politicilor contabile;
- ✓ controlul respectării cerințelor și a principiilor politicilor contabile.

Pentru aceasta, auditorul trebuie să elaboreze pentru fiecare etapă punctele forte ce trebuie apreciate, de exemplu [15]: *respectarea prevederilor legislației în vigoare, cum se ține contabilitatea, tehnologia de prelucrare a informațiilor, organizarea controlului intern, inventarierea generală, respectarea criteriilor*

de recunoaștere și evaluare a elementelor contabile, metodele de calculare a amortizării, reevaluarea bunurilor, constituirea rezervelor, trecerea creanțelor și datoriilor pe termen lung în categoria curentă, respectarea lucrărilor premergătoare întocmirii situațiilor financiare etc.

În acest context, pentru evaluare, putem utiliza astfel de indicatori relativi ca coeficient, punctaj sau procent spre măsurarea gradului de îndeplinire a exigențelor privind elementele componente ale politicilor contabile. Astfel, în funcție de rezultatul obținut vom putea aprecia nivelul calității politicilor contabile aprobate în vederea confirmării fiabilității situațiilor financiare ale entității din punct de vedere al eficacității, eficienței și legalității acestora, care servesc drept instrumente de evaluare a calității informațiilor pentru entități în vederea creșterea competitivității.

Concluzii.

Elaborarea și aplicarea politicilor contabile este reglementată și are un rol fundamental în asigurarea contabilizării faptelor economice în funcție de specificul acestora, dar cu respectarea reglementărilor contabile și a celor fiscale. Procesul de elaborare, dar și procedurile de aplicare a politicilor contabile, prezintă o mare complexitate și necesită aportul specialiștilor din domeniu. Doar în acest fel, se poate asigura calitatea necesară îndeplinirii obiectivelor propuse, inclusiv a impactului favorabil asupra competitivității.

Pentru atingerea obiectivului cercetării deja stabilit, s-a constatat că există modalități de evaluare a calității politicilor contabile în misiunea de audit, realizându-se în mai multe etape, într-un mod intuitiv logic, astfel, elaborându-se pentru fiecare etapă punctele forte ce trebuie apreciate, iar pentru evaluare, se pot utiliza indicatori relativi ca coeficientul, punctajul sau procentul.

În acest context, s-a elucidat trei principii de bază conform cărora putem evalua nivelul calității politicilor contabile în vederea utilității în misiunea de audit. Concomitent, s-a constatat proprietățile obiective de apreciere a calității politicilor contabile estimate după gradul de complexitate, respectând principiul concordanței, aplicarea căruia prevede corelarea unei calități cu o anumită cantitate a informației, unde atât aspectul calitativ, cât și cel cantitativ trebuie să corespundă unul altuia.

Așadar, derivă că elaborarea unor politici contabile eficiente și aplicarea consecventă a acestora constituie unul dintre argumentele decisive în realizarea performanței, iar situațiile financiare anuale pot fi instrumente de evaluare a calității informațiilor pentru entități în vederea creșterea competitivității. De aceea, considerăm că politicile contabile temeinic fundamentate și consecvent aplicate pot conduce la o mai bună integrare a entității în mediul extern și la o mai bună armonizare a eforturilor de configurare a unui mediu intern favorabil îndeplinirii obiectivului privind performanța.

Referințe bibliografice

1. COSMULESE, C.G., HLACIUC, E., Asserments on performance of economic entities, European Journal of Accounting, Finance & Business, 2019, Vol. 10, Issue 20. <http://www.accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=20&year=2019>
2. IAS 8 „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori”. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/lex/contabilitate-%C8%99i-audit>
3. BĂDICU G., MIHAILĂ S., Politici contabile: principii de bază și caracteristici calitative ale informațiilor." *Economica*, 2014, Vol. 90, Issue 4, pp. 80-86.
4. Dicționar explicativ al limbii române. București: Univers Enciclopedic, 1998. Ediția a II-a, 1192 p. ISBN: 978-973-9-243292
5. Legea Contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2018, nr. 1- 6 din 05.01. art. 22, publicat 05.01.2018.

6. Legea nr. 271 din 15.12.2017 privind auditul situațiilor financiare. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2018, nr. 7- 17 din 12.01. art. 48, publicat 12.01.2018.
7. *Manual de Reglementări Internaționale de Control al Calității, Audit, Revizuire, Alte Servicii de Asigurare și Servicii Conexe*. București, 2016, Ediția 2015, Volumul I. 1259 p. ISBN: 978-1-60815-250-6.
8. MATAȘ, L. M., DOMNIȘOR, A., ȚIURA, A. I. *Exigente privind raportarea contabilă și sistemele de asigurare a credibilității informațiilor contabile*. În: *Contabilitatea și educația contabilă în societatea digitală, conferință științifică internațională (8 ; 2019 ; Chișinău)*. Ed. a 8-a, 4-5 aprilie 2019. p. 66-75.
9. Modificările de bază operate în SNC-uri prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 48 din 12.03.2019. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 101-107, art. 58, publicat 22.03.2019.
10. SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare”. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2013. nr. 233-237 (4551-4555), art.1533, publicat 22.10.2013.
11. COSMULESE C.G., SOCOLIUC M.I., The Challenges of Internal Audit, Between Technological Development and New Skills, *European Journal of Accounting, Finance & Business*, 2019, Vol. 11, Issue 21. <http://www.accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=21&year=2019>
12. MATES D., SEUCEA M., DUMITRESCU A., ALIONESCU L. A., GROSU V., & SOCOLIUC, M., Controlling and improvement of performance efficiency within industrial organizations. The company's market-based scorecard. *Anale. Seria Stiinte Economice. Timisoara*, 2012, 18(suppl.), pp. 450-456.
13. BOSTAN I., HURJUI I., HLACIUC E., GROSU V., CIUBOTARIU M.S., The use of the audit method in assessing the performance of the public health system. *Rom J Leg Med*, 2014, Vol. 22, no. 4, pp. 283-284.
14. GROSU V., *Audit Financiar*, Editura Universitatii Stefan cel Mare, Suceava, Romania, 2019.
15. BOSTAN, I., GROSU V., Rolul auditului intern în optimizarea guvernantei corporatiste la nivelul grupurilor de întreprinderi." *Economie teoretică și aplicată*, 2010, Vol. XVII, No. 2(543), pp. 63-84.